

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. S. i A. S.

przeciwko Gminie K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 sierpnia 2008 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 20 maja 2008 r., sygn.

akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 20 maja 2008 r. odrzucił skargę kasacyjną powodów od wyroku tego Sądu z 30 stycznia 2008 r. oddalającego skargę kasacyjną w sprawie o zapłatę tytułem naprawienia szkody. Rozstrzygnięcie to wydane na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. oparto na ustaleniu, że skarga sporządzona przez pełnomocnika ustanowionego przez Sąd (dla strony zwolnionej od kosztów sądowych) nie zawierała znaków opłaty podstawowej w kwocie 30 zł.

Zażalenie powodów zarzuca naruszenie art. 14 u.k.s.c. i art. 100 ust. 2 u.k.s.c. Według zapatrywania skarżących, w rozpoznawanej sprawie mają zastosowanie przepisy tej ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 lutego 2008 r., a do tego wniosku prowadzi przede wszystkim charakter skargi kasacyjnej, jako środka nadzwyczajnego,

wszczynającego konkretne postępowanie oderwane od postępowania dotyczącego tego samego przedmiotu (roszczenia) lecz prawomocnie zakończonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podnoszone przez skarżących zagadnienie prawne nie jest nowe, ponieważ art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, (Dz.U.07.21.123) budził wątpliwości podnoszone m. in. w zażaleniu. Przykładem może być uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., sygn. III CZP 48/08, (publ. w elektronicznych zbiorach orzeczeń) stanowiąca, że w sprawie wszczętej przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), apelacja wniesiona po dniu 10 marca 2007 r. przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych w całości podlega opłacie podstawowej określonej w art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 21, poz. 123).

Przedtem jednak Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się odnośnie tej kwestii: W postanowieniu z dnia 2 sierpnia 2007 r., V CZ 70/07, (niepubl.) Sąd Najwyższy podniósł, że obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej przez stronę zwolnioną całkowicie od kosztów sądowych wynika z treści art. 100 ust. 2 u.k.s.c., który to przepis został zmieniony z dniem 10 marca 2007 r. przez ustawę nowelizującą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ale tylko w odniesieniu do spraw wszczętych po nowelizacji. W uzasadnieniu podkreślono, że art. 2 ustawy nowelizującej ma charakter przepisu szczególnego wobec ogólnego unormowania przewidzianego w art. 149 ust. 1 u.k.s.c. i nie uzależnia obowiązku poniesienia opłaty od określonego stadium (instancji) postępowania sądowego.

W postanowienie z dnia 2 sierpnia 2007 r., V CZ 78/07, (niepubl.) Sąd Najwyższy nie miał żadnych wątpliwości, że „sprawą wszczętą” w rozumieniu art. 2 ustawy nowelizującej z dnia 14 grudnia 2006 r. jest tylko sprawa sądowa wszczęta przez stronę złożeniem pozwu lub wniosku. W ocenie Sądu Najwyższego przepis ten ma charakter przepisu szczególnego wobec unormowania zamieszczonego w art. 149 ust. 1 u.k.s.c., pomija zasadę stadialności (instancyjności), i dlatego data wniesienia środka odwoławczego nie ma żadnego znaczenia dla wejścia w życie znowelizowanej treści art. 100 ust. 2 u.k.s.c.

Dokonując wykładni art. 2 ustawy nowelizującej, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 września 2007 r., II CZ 64/07, (niepubl.), wskazał, że ustawodawca znosząc

obowiązek uiszczania opłaty podstawowej nie wprowadził zasady podwójnego odesłania, skutkiem czego wyłączone jest stosowanie art. 149 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.). W konsekwencji takiego unormowania obowiązek uiszczania opłaty podstawowej został uchylony tylko w sprawach wszczętych po dniu 10 marca 2007 r.

W postanowieniu z dnia 4 października 2007 r., V CZ 82/07 (niepubl.), Sąd Najwyższy podniósł, że art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przewiduje stosowanie przepisów dotychczasowych do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie tej ustawy. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w języku potocznym przymiotnik „dotychczasowy” oznacza „dotychczas istniejący”, „poprzedzający chwilę obecną” oraz że zgodnie z wykładnią językową tego przepisu, zawierającego normę z zakresu prawa międzyczasowego prywatnego (intertemporalnego), pod pojęciem „przepisów dotychczasowych” należy zatem rozumieć przepisy poprzednio obowiązujące, a mianowicie przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy nowelizującej. Sąd Najwyższy stwierdził, że rozważane pojęcie rozumiane jest w ten sposób w orzecznictwie i piśmiennictwie oraz przytoczył fragment uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99 (OTK 2001 r., nr 1, poz. 5.), w którym Trybunał podkreślił, że normy międzyczasowe (intertemporalne) rozgraniczają czasowy zakres stosowania kolejno obowiązujących przepisów przez wskazanie, który z nich należy zastosować w danej sytuacji. Sąd Najwyższy wyraził też pogląd, że do „przepisów dotychczasowych” w rozumieniu art. 2 ustawy nowelizującej należy art. 149 ust. 1 u.k.s.c., który przewiduje stosowanie dotychczasowych przepisów o kosztach sądowych w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Przyjęcie poglądu o stosowaniu przepisów o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zmienionym brzmieniu oznaczałoby swoiste odesłanie zwrotne przez ustawę w dotychczasowym brzmieniu (ustawę dawną) do ustawy o zmienionym brzmieniu (ustawę nową). Takie odesłanie następowałoby wbrew wyraźnej dyspozycji normy intertemporalnej zamieszczonej w nowej ustawie, która jak w sytuacji określonej w art. 2 ustawy nowelizującej przewiduje stosowanie przepisów dotychczasowych. W wypadku ewentualnej kolizji między normami intertemporalnymi ustawy nowej i ustawy dawnej trzeba przyznać pierwszeństwo tym pierwszym, zgodnie z regułą *lex posterior derogat legi priori*.

W postanowieniu z dnia 24 października 2007 r. IV CZ 75/07 (niepubl.), Sąd Najwyższy zwrócił z kolei uwagę na odmienność regulacji zawartej w art. 2. od przewidzianej w art. 149 u.k.s.c., zgodnie z którą w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. Wywiódł z tego wniosek, że przepisy o opłacie podstawowej mają zastosowanie do czasu zakończenia sprawy wniesionej przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, a nie tylko do jej zakończenia w danej instancji.

Taką samą lub podobną argumentację zawierały także postanowienia z dnia 9 listopada 2007 r., V CZ 96/07 (niepubl.), z dnia 9 listopada 2007 r., V CZ 98/07 (niepubl.), z dnia 4 października 2007 r., V CZ 84/07, (niepubl.); z dnia 10 października 2007 r., I CZ 113/07, (niepubl.); z dnia 27 listopada 2007 r., IV CZ 93/07, (niepubl.); z dnia 30 listopada 2007 r., IV CZ 102/07, (niepubl.); z dnia 20 grudnia 2007 r., V CSK 454/07, (niepubl.); z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 115/07, (niepubl.); z dnia 6 marca 2008 r., I CZ 150/07, (niepubl.).

Ponieważ ustawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest kształtowanie prawidłowej i jednolitej wykładni przepisów prawa (art. 1 ust. 1 lit. a i b ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2002 r. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) uczestnicy postępowania sądowego (zwłaszcza pełnomocnicy, od których wymaga się specjalnych kwalifikacji), mają obowiązek – z zachowaniem należytej staranności zawodowej - zapoznawać się z orzecznictwem Sądu Najwyższego i uwzględniać je w praktyce. Uznając, że przedstawiona wyżej wykładnia art. 2 ustawy jest utrwalona i prawidłowa, Sąd Najwyższy nie dopatrywał się podstaw do uwzględnienia zażalenia, dlatego na podstawie art. 394¹ § 1 i 3, w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. postanowił jak na wstępie.